

– аналіз дотримання принципів прямоточності, пропорційності й безперервності виробничих процесів із розробкою відповідних заходів для їх оптимізації.

Список використаних джерел:

1. Волобуєва Т. В., Сирота В. М., Мастепан С. М., Мастепан М. А. Формування умов ефективного функціонування транспортної системи автотранспортного підприємства. *Вісник машинобудування та транспорту*. 2024. № 1. С. 21-28.
2. Антонюк О. П. Покращення процесу забезпечення запасними частинами рухомого складу автотранспортного підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук: 05.22.20. Житомир, 2021. 24 с.
3. Харченко С. В., Байцан В. Г., Косякевич Д. П., Лисенко С. В. Підвищення ефективності використання парків транспортних та технологічних машин шляхом вдосконалення системи технічного обслуговування і ремонту. *Центральноукраїнський науковий вісник. Технічні науки*: зб. наук. пр. Кропивницький: ЦНТУ, 2025. Вип. 11(42). Ч. 2. С. 382-393.
4. Ачкасова Л. М. Удосконалення інформаційної системи автотранспортного підприємства. *Економіка транспортного комплексу*. 2021. Вип. 38. URL: <https://api.dspsa.se.khadi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/ff8d50b5-8fdd-42c3-b152-c1dfd79dd4aa/content>.
5. Манойленко О., Давидюк Т., Шевченко М. Напрями удосконалення управлінського обліку операційних витрат автотранспортних підприємств. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f3ae9f33-9219-4bd2-83a5-4e6090d6beab/content>.
6. Штих С. Р., Сакно О. П. Напрями удосконалення автомобільних перевезень. 2022. URL: <https://ir.nmu.org.ua/server/api/core/bitstreams/89e9ba01-d0af-4ded-a0b7-4163cc96c751/content>.

Д-р екон. наук Яровенко Т. С., Колесникова К. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ЛІКВІДНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНДИКАТОР
АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

В умовах економічної нестабільності, воєнних ризиків та зростання фінансової невизначеності забезпечення фінансової стійкості підприємства стає найбільш пріоритетним завданням. Одним із ключових індикаторів ефективності антикризового управління підприємством є ліквідність, яка відображає здатність компанії своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання перед кредиторами, постачальниками, співробітниками та іншими кредиторами.

Ліквідність можна розглядати як «запас міцності» підприємства – здатність швидко перетворити активи на гроші для покриття зобов'язань. В антикризовому

менеджменті вона виступає головним показником виживання: більшість підприємств банкрутують не через відсутність прибутку, а через дефіцит готівки тут і зараз [1].

Кризові ситуації зазвичай проходять кілька стадій, і втрата ліквідності є тим моментом, коли приховані проблеми стають очевидними:

1. Затримки виплат: неможливість своєчасно виплатити зарплату або розрахуватися з постачальниками.

2. Зростання вартості капіталу: кредитори підвищують ставки або відмовляють у фінансуванні.

3. Касові розриви: терміни надходження коштів не збігаються з термінами платежів [2].

Антикризове управління на основі ліквідності дозволяє своєчасно виявити загрозу дефіциту грошових коштів, попередити касові розриви та мінімізувати ризик банкрутства.

Оцінка фінансової стійкості підприємства безпосередньо залежить від його здатності вчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Кризові ситуації зазвичай розвиваються поступово, проте саме втрата ліквідності стає тим критичним моментом, коли приховані проблеми перетворюються на очевидні загрози. Це проявляється через затримки виплат заробітної плати чи розрахунків із постачальниками, зростання вартості залученого капіталу через недовіру кредиторів і, нарешті, через виникнення касових розривів, коли терміни надходження коштів не збігаються з графіком платежів.

Для запобігання таким сценаріям антикризове управління використовує систему коефіцієнтів ліквідності, що дозволяють оцінити платоспроможність на різних часових горизонтах. Найсуворішим показником є коефіцієнт абсолютної ліквідності, який розраховується як відношення грошових коштів та їх еквівалентів до поточних зобов'язань. Його нормативне значення понад 0,2 свідчить про здатність компанії погасити п'яту частину своїх боргів негайно, що є критично важливим у моменти раптової фінансової напруги.

Більш широку картину дає коефіцієнт швидкої ліквідності (acid-test). Додаючи до грошових коштів дебіторську заборгованість, ми отримуємо можливість оцінити, наскільки компанія залежить від платіжної дисципліни своїх клієнтів.

Оптимальний діапазон цього показника (0,7-1,0) вказує на те, що підприємство здатне покрити більшість боргів за рахунок очікуваних надходжень, не вдаючись до термінового розпродажу майна.

Загальний потенціал платоспроможності на найближчий рік відображає коефіцієнт поточної ліквідності, що порівнює всі оборотні активи з поточними зобов'язаннями (норма – 1,5-2,0). Однак варто пам'ятати, що в умовах гострої кризи цей показник може бути оманливим: якщо значну частину активів складають неліквідні запаси на складі, які неможливо швидко реалізувати, формальне дотримання норми не врятує від дефіциту готівки [4]. Для більш глибокого аналізу гнучкості управління використовують також показник чистого оборотного капіталу (різниця між активами та зобов'язаннями), який демонструє обсяг власних ресурсів, що залишаються у розпорядженні підприємства після погашення усіх короткострокових боргів.

Окрім відносних коефіцієнтів, ключову роль у виявленні ризиків банкрутства відіграє аналіз часових параметрів – так званий ліквідний розрив (Liquidity Gap). Він визначається за формулою:

$$G_{ap} = A_t - L_t,$$

де A_t – активи, що перетворюються на гроші в певний період,

L_t – зобов'язання до погашення в той самий час.

Якщо значення $Gap < 0$, підприємство опиняється в зоні високого ризику, оскільки навіть наявність великих контрактів у майбутньому не допоможе покрити поточний дефіцит коштів «тут і зараз». Системний моніторинг цих показників дозволяє своєчасно виявити загрозу дефіциту грошових коштів та попередити фінансовий крах [3].

Виявлення ліквідного розриву потребує впровадження комплексу анти-кризових заходів: оптимізації оборотного капіталу, оперативного планування грошових потоків та диверсифікації джерел фінансування. Додаткова стабілізація платоспроможності досягається через реструктуризацію короткострокових зобов'язань та впровадження політики скорочення витрат (cost cutting).

Системний контроль цих процесів у межах бюджетування забезпечує підтримку необхідного рівня ліквідності та підвищує адаптивність підприємства до зовнішніх економічних шоків. Надмірно високий рівень ліквідності може

свідчити про неефективне використання наявних ресурсів, оскільки надлишкові кошти не залучаються в інвестиції. Завдання антикризового управління полягає у забезпеченні балансу між ліквідністю та прибутковістю, що гарантує фінансову стійкість та успішний розвиток підприємства.

Отже, ліквідність виступає ключовим індикатором антикризового управління, оскільки дозволяє підприємству не лише оцінити свій поточний фінансовий стан, а й своєчасно приймати управлінські рішення, спрямовані на стабілізацію та розвиток бізнесу в умовах економічної нестабільності.

Список використаних джерел:

1. Головне про ліквідність компанії. Школа бізнесу Нова пошта. 20.03.2025. URL: <https://online.novaposhta.education/blog/golovne-pro-likvidnist-kompanii>.
2. Дмитровська В. С., Костенко Ю. О., Васильєва Н. Б. Управління ліквідністю підприємства: сучасні підходи та стратегії. *Академічні візії*. № 40. 2025. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15090594>.
3. Задирайко У. Я. Оцінка ризиків управління ліквідністю в банку: методи мінімалізації негативних наслідків кризових явищ (на прикладі АБ «УКРГАЗБАНК»). Тернопіль: ТНТУ ім. Івана Пулюя. 2025. 79 с.
4. Корнилюк Р. Коефіцієнтний фінансовий аналіз. Блог YC.Market. 28.02.2023. URL: <https://blog.youcontrol.market/koiefitsientnii-finansovii-analiz/>.